

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budai jótékony hölgyegyesület; budapesti napló; ügyvédek állapota; iródnai ujdonságok; játékszini krónika; 'sat.; adakozások a vakok pesti intézete számára; Hevesmegye: küldöttségek az új főispánhelyettes megválasztására, 'sa'; Fehérmegye: adózási ügy; 'sa'; Turóc megye: posztógyár-fölállítási, Libay remekművének ügye pirtoltatik, vegyes házassági kérdés, intézkedés a gyakori tűzvész ellen, 's a'; erdélyi országgyűlési követek; B. Szolnok és Doboka vármegyék utasításkészítő közgyűlése: gazdasági hírek T. Palkonyáról,) Spanyolország (lapvélemény a madridi özszeesküvésről; Espartero fölszólítása Madridból távoztakor; Vitoria, Bilbao és Pamplona elfoglaltak; O'Donnell megszökött; az özszeesküvésnek vége; 's a t.) Anglia (aggály az amerikai surlódás miatt; tengerészeti roppant készülétek; 'sa t.) Franciaország (a kormány új sajtókorlátozást tervez; 'sa t.) Külföldi elegyhir. Gabonaár. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's apost. kir. Fels. Kovácsics György-Vince sopronyi kir. ső és 30czad-felügyelőt, kérelmére, tekintve több mint 47 évi szolgálatát, egész évpénzzel, érdemlett nyugalomba helyezni legkegyelmesebben méltóztatott.

Ő cs. 's ap. kir. fős. Boskovitz József pesti izraelita nkereskedőnek engedni méltóztatott, hogy más név alatt birt házát saját nevére irathassa át, mi a városi hatóság által már foganatba is hozatott. —

A magyar kir. helytartótanács keblebeli számhivatalánál Kaun Venczel gyógyszerész-osztályi számtiszt halála következtében Schmidt Antal rokon-osztályi fizetési gyakornokot számtiszté, 's helyére Ary Györgyöt fizetési gyakornokká; továbbá, Muszencs Antal számtiszt halála következtében Tamásy Mihály számjegyzőt számtiszté; Janke Endre járulnokot számjegyzővé; Bogdány Endre fizetési gyakornokot járulnokká, és Hulinyi János díjtalan gyakornokot fizetése alkalmazá. —

A budai jótékony nőegyesület kormányzása alatt létező sanyolók intézete ismét három új beteg-ágygyal szaporították. Ezek egyikét főmélt. Eszterházy Pál hg. másikat hg. Liechtenstein Zófia, előzvegyült Eszterházy grnő; harmadikát pedig t. Nákó János ur, több megyei ülnök méltóztatott alapítani. Melly magas erényü emberszeretetéért a kegyes jótévknek ezennel is forró hála nyilvánítottatik. Budán 1841ki nov. 4kén tartatott ülésbül. Külkey Henrik egyesületi titkónk.

Budapesti napló. (Ügyvédek.) Különös, hogy honunkban az ügyvédeknek nincs oly tiszteletteljes állása, mint kellene. Angliában legnevesb családok gyermekei lesznek ügyvédek, hogy az által legfőbb hivatalokra vergődhessenek; Franciaországban az ügyvédség egyenes lépés a követek — innen a pairek kamrájába, majd statustanácsba ministerségre; az éjszakamerikai egy. státusok elnökei közt nem egy ügyvédre találunk; míg mindkét házbéli 'sége, egy egyes tartományok kormány- és törvényhozó-testületeik leginkább ügyvédek ből állanak, 's a polgári társaságban alig van helyzet, melly a status politikai viszonyaival oly szoros összeköttetésben lenne, mint az ügyvédeké. Igaz, honunkban is, a törvényhozó testület szentek szentében nem ritkaság ügyvédek látni; de azok, kik eszelekvő részt vesznek a nagy munkában, nem ügyvédi oklevélnek köszönhetik azt, míg a csupaügyvéd távollevő országnyagok követe lehet, 's mint ilyen igen parányi hatáskörrel bír. Főtörvényszékünk bírái közt, hogy csupaügyvéd dísz elegendesen, előbb más czímmel is kell érdemesülnie ama' független helyzetre. Mi annak oka, hogy nálunk az ügyvédek — kiken csak oklevéllel bíró egyedeket értek — nem bírnak oly tekintettel, mint alkotmányos országban kellene, 's hogy őket ur és pór — bár sokszor jól esik tanácsadásuk — lenézik, csalónak 's rabulának gonyolják. Sok függ az egyedi minőségü is, 's fájdalommal kell itt megismernünk, hogy mint minden testületben, ugy az ügyvédek közt is van, ki viszszaél mások bizalmával, ki egy bizományt sem tud elvégezni, 's jaj megbizójának, ha pénzkezelésre jogosítá ügyvédét, mert számtalan eset mutatja, hogy pénze örökre oda, melly ragadós, mint liszt és méz; sok van, ki esküjének ama' mondatát „segélyemet keresőket tehetségem szerint védenem“ per- csürcsavarásban hiszi határozatni, míg mások zugkorcsákban lesekednek egyikét idegen pór után, vagy faluról- falura járnak, alattvalókat felsőbb-ség iránt lázítandók; de azt sem tagadhatjuk, hogy sok naplopó teng kívált fővárosunk ezer redőjü rejtekeiben, kik mig isten-adta napunk jótékony világát aljas játékházak füstfogta zugolyaiban bókolkják át, éjjel zöld-asztal mellé hasalnak, tiz körmeikkel fejtegetendők az élélhetés földadatát; 's ha martalék-osztályok alkalmakor zaj támad, melly külfigyelmet idéz elő: azon jó urak majd nagyobb lármát ütnek ügyvédi- oklevélökkel mint a szövetségeseik Páris bevetélivel; pedig nem tudnák megmondani: mellyik személynök alatt tettek vizsgálatot, hány itélőmester vagy előadó ülnök van? 'S itt ugy hiszem, nem lenne az ügyvédkar hatásukivüli e baj orvosolhatása, mig saját feleik korlátoztatása körükön tulvág. Mind e' mellett is, az ügyvédek iránti esekély tekintet okát a' miveltség hiányában tartom; 's ezen bajt szerintem kétféleképp orvosolhatni: 1), ha az ügyvédek, ugy mint ilyenek, törvényhozásba legalább közvetve befolyának. Ennek mutogatása nem sok szót kíván. Ki törvényt alkot 's életet ad nemzetnek, az hálára 's tiszteletre számíthat, mit egy ország édes adóikint örömet fizet hű örállóinak. E' hálás tisztelet magasztos érzetiben választó és választott egyiránt és méltán osztozhatnak de a' korszellem követelése előtt talán mindinkább fognak ritkulni az akadályok, és értelem és érdem fognak főszerepet játszani. 'S kérdem: ha néhány gyakorlott ügyvéd részt vehetne országgyűlési utasítások készítésiben; ha születése nem zárná ki némelly törvényjavaslatok megmondani, kelleue é egyik országgyűlésen a' másik alkotta törvényjavaslatok magyarázásával, módosításával annyit foglalkodni? Pest-megyét, melly oly sok esetben nyilvánítá már, hogy korszerű haladás barátja, nem lehet eléggé tisztelni azon határozataért, miszerint mult majus 5ki tiszválasztáskor ügyvédeknek is szavazatot engedett; e' jog, mint nagyon reménylhető, sértés nélkül maradand meg 's ki fog terjesztetni követválasztásra is. Szabad legyen azonban itt egy észrevételt tenni. Nemesak azért adtam volna

én az ügyvédeknek szavazatot, mivel honoratiorok 's mint ilyenek az országgyűlési terhek vitelében részesülnek; hanem azért is mivel helyzetüknel fogva legjobban ismérhetik 's ismerik is, a' megyei hivatalok 's hivatalnokok kellekeit; ismerik a' megyei egyedek minőségét. Illy záradék mellett, a' honoratior nevezet széles értelme nem adott volna talán annyi zajra 's némi következetlenségre is alkalmat. — M i n d e n k o r népevelést, ismét nevelést és csak nevelést sürget, tervez napjainkban mindenki szóval, tollal; de annyi kisededovó, ápoló, nevelő 'stef. intézet nevezetei mellett is, fájdalom! csak ráklábbal haladunk a' tettleges életben. Nem kell ennek tanusítására messze távolban keresnünk példát. Meggyőződhetik errül, ki a' Rudas fürdőbe vivő csolnak- révnél, ladikba lép 's társai érkezésökig körül tekint. Itten ti. a' hajók közt, egyikét fenyűszálon — talpaeskán — három (9 — 11 — 13 éves) meztelen testvér gyermekét láthatni napestig ideoda kanyarogni, vagy hajókról hajókra evetkint ugrálni 's néha a' parti szeméthalmon heverészni. Megkérdvén a' révész: kinek fia? „Árvák“ ezt feleli. De midőn mélyebben ereszkednek a' Dunára, ne sohajtson fel: jaj elvesznek! mert „hagyd veszszenek“ ez a' mentes válasz „hisz ugy is rablók már 's hajók ablak 's ajtáit feltörök.“ És midőn illy párbeszéd közt megszólalnak egy bécsi, hogy nálok illyesmi nem történnek, a' szegény hazafi elnémulva elmélkedhetik intézetinkről, a' felhozott árvák téli és jövendő helyzetéről. — E' napokban jelent meg pozsonyi Schmid Antal bütüivel nSr., 18 iven díszes borítékban „Daguerréotyp“, melly politikai és társasági kérdésinket éles modorban taglalja, 's minden lapjával tanusítja, hogy meg nem nevezett szerzője N. K., a' Hungaricák írója. Pesten Eggenberger 's Heckenast könyvárusoknál kaphatni 3 ezüst huszason ez érdekes ujdonságot. Garay maizámunkkal küldi a' „Regelő“ divatlap programját 's olly készülétekkel igéri azt Erdélyivel egyesülve jövő január elején megindítani, hogy különösen az olvasó szépnem figyelmére méltán számíthat. — Klein Hermán szabadítékot kapott „der Ungar“ című német napilap kiadására divatképekkel, 's fő irányul a' magyar nemzetiség terjesztésit tüzi ki német honfitársink közt. — Nemzeti színpadunkon oct. 29ikén adaték „Alvajáró“ dalj. 2 felv.; 30ikán „Monaldeschi“ dráma 5 felv.; 31ikén először „Bot, szemüveg és keztyű“ bohózat 3 felv., Weil után ford. Balogh; de profundis e' silányság fölött! novemb. 1sején „Griseldis“ színj. 5 felv.; 2ikán zárnap; 3ikán „Zampa“ dalj. 2 felv.; 4ikén „Két Péter vigj. 3 felv.; rövid idő mulva köv. eredeti ujdonságok jutandnak nemzeti színpadunkra: „Két László“ Tóth Lőrincztől; „Troubadour“ szomoruj. Szigligetitől; „Három nap Saturnusban“ bohózat Bethlen Ferencz gróftól; és „Éljen az egyenlőség“ vigjáték Eötvös József báróttól. — Szöllösi Szabó Iajos magyar tánczanító új szerkezetü társas magyart 's egyéb nemzeti tánczokat tanít; megbizások a' nemzeti színház irószobájában is elfogadtatnak. Varga Soma.

(Heves-megyei közgyűlés october. 25 — 28kán.) Négy napig tartott közgyűlésünkre szokatlan számmal gyülekezének özsze megyénk Rendei; szokatlan számmal mondok, mert a' miveltebb osztálynak illy népes gyülekezést régen láttuk, vagy talán csak hogy egyébkor a' szür és guba közt elenyészett a' posztó-kabát. Feszültségben váraték a' gyűlés megnyitása, mintha mindenki félt volna, a' nélkül hogy tudná mitől. Végre megérkezett másodalispán ur 's rövid megnyitó beszédben előadá, miként a' t. RR. már közhirből is tudják azon váratlan eseményt, hogy Almásy Gedeon megyénk első alispánja ő Felsege határtalan kegyelménél fogva kitünő, ritka jeles érdemei tekintetéből e' megye alispáni helytartójává neveztetett. Ezután felolvastaték ő Felsegének ezt tudató kegy. leirata, mellyre minden keblet általán öröm szálla meg, mit részint a' teremet is rengésbe hozott roppant éljenek, részint a' minden oldalról előtűkrözött vidáman mosolygó arcz kifejezések eléggé tanusítanak. Felolvasás után a' t. RR. azonnal több rendbeli küldöttséget neveztek előleges és bejövételkor teendő tisztelekésekre; 's e' küldöttségek olly népesek, hogy a' RR. nagyobb részét foglalják magokban, nem hagyva ki még azokat sem, kik a' hon távolabb vidékein laknak, sőt kijelentették, hogy minden, kinek kedve tartja, azokhoz csatlakozhatik; mi fényes bizonyossága azon rendkívüli tiszteletnek, mellyel megyénk KK. és RR. de' érdemekben dus első alispán, most már helytartójok iránt viseltetnek. — Azonban ez örömet csakhamar megzavará egy fájdalmas eset, egyik közkedvességü főszolgabiráknak hivatalától megválása, mellynek további folytatására semmi okokkal sem vala bírható. — Tanácskozás alá vétették továbbá az idei általános szükségéből netalán a' szegényebb sorsuaknál eredhető éhség elháríthatása. Általános vala e' tárgynál a' lelkesülés, közös a' jószándék, és miután másnap aze' tárgyan megmult gyűlésből nevezett küldöttség munkálatát beadta, határozatott: hogy miután a' megye pénztárában jelenleg nincs olly nagyobb mennyiségü pénz, mellyről rendelkezni lehetne, ennél fogva szükség esetében gabona-vásárlásra a' kincstárból kölcsön kéressék. Egyszersmind megkéretik ő Felsege, hogy e' szigorú 's különben is munkanélküli télre katonaság hazane bocsáttassék a' köznép és övéik terheltesökre. E' figyelemre méltó indítványt egyik érdemes tisztviselőnek kell köszönnünk; de minden jó oldala mellett is lehetetlen azon boldogtalan helyzetünkre fájdalommal nem emlékezni: hogy

nálunk még van (és pedig hosszas) idő, melyet munkanélkülinek nevezhetünk, — itt, hol minden nyom munkás kezek után sohajtozik. Lehetetlen itt fel nem kiáltani: népnevelés, értelmiség és közmunkák — utcsinálás! sat. Igaz, hogy ez utóbbiakért nem fizetnek, de épen az a baj, hogy nem fizetnek; mert ha fizetnének, nem kellene féltetni éhségtől a népet, mivel a szegénység csak a restséggel párosulna, midőn most egyebek mellett a tudatlanság és főleg ez ingyen munka — igen uraim! ez ingyen munka — a restségnek szülő anyja. — Gyűlésünk nagyobb részét egyébiránt egyesek ügyei foglalák — el's főleg olly intézkedések, melyek a nemzeti hitelre kedvezőleg hatandnak. A több rendbeli executióknak hatalomkarrali támogatását 's végrehajtását értem. És ámbár ezen határozaatok egyik — párt nem ellly tagjait érzékenyen sujtják, mégis e kérdések vitatása közben legkisebb pártszellemet sem lehet észrevenni, kivéve talán az érdeklött ügyvédek vitatását, de ezek is általában a törvények alkalmazhatása körül folytak. Még is hallottunk privát helyen érdekeltektől olly értelmű kifakadásokat: hogy a fehértollasok az egész országot megbuktatják rossz törvényeikkel ma holnap, mind a zsidók kezibe jutnak, sőt még a ruhát is lehúzzák rólunk! stb.; és miért ne, ha ezt is más pénzín szerezzük? vajjon mi joga van valakinek más pénzén fényt őrzeni, dorbézolni, és 10 — 20 évig kamatot nem fizetni; midőn sok ember örömet megfizetné ezt, de elegendő biztosítás mellett sem kaphat kölcsön rendes kamatra! S ennek nagy okai azonj urak, kik még azt mondják: „nem kellene embert így nyakon fogni?“ — Kik pedig már számos év óta nem teljesíték kötelezéseiket 's talán nem is gondolkoznak róla, vajjon lehet ekkor rögtönzésről és törvényszigorúságról panaszkodni? — Igaz ezeknek egy kissé korai az új törvény, mert nem fizetnek, 's nincs mód hogy szükség esetében pénzt szerezhessenek; de késői is, mert korább létező, nem volnának e bajban. A vád tehát azokat illeti, kik e törvénynek hozását rég elmulasztották. Mind e mellett örömmel mondhatjuk, hogy illy csendes és pártszellem nélküli gyűlést régen láttunk; mi talán némi feszültség és a rövid idő alatt megtörténhető tisztválasztás eredménye. Ö Exciája örökös főispánunk — mint látszik — e példás nyugalmat és közeledést méltányolván, egyik nap a tisztviselő kart minden pártkülönbség nélkül kitünő szívesseggel fogadva fényesen megvendéglé. De jutott ennyi öröm közé üröm is. Mert midőn már azt hívők, hogy e gyűlési idő minden botrány nélkül foly-el, egyszerre híre fut, hogy egyik este a fekete tollas párt mintegy hatvanra menő csoportja a megyeház melletti vendéglőben mulatozván, egy csapat fehér tollas arra vonul zenésen 's közülök néhány ifju betér a feketetollasok közé pártfeleit megéljenzendő. Ezt a fekete csapat ingerlésnek vevén amazokat elűzte 's jól megdöngette; mondják egyébiránt, hogy nem maradtak egymásnak adósak. Mi ugyan sajnáljuk az eseményt, de talán nem neheztelnénk az ültegekért is, csak tudnók, hogy utólsók 's jövendőre ovásul szolgáljanak. Azonban mikor jutunk már valahára oda: ha egyik Pétert élteti 's a másik mondja „éljen Pál“ ezt el bírjuk tűrni? — hiszen hadd éljen Péter is, Pál is, ha akar, mit törődünk vele; a larma ugy sem változtat a dolgon!

Sz.-Fejérvár oct. végén: Háziadóhoz a nemesség járulása tárgyában keserűn vitatott kérdés megbukta után oct. 19kén mindjárt a jegyzőkönyv-hitelesítéskor feleselés támadt a tisztí ügyész és M. L. között. Utóbb a zajgás ismét megújult C. J. gr. azon indítványa következtében, mely azon előbbi megyei rendelet fölélénkítését tárgyzá, miszerint a nemesség minden olly tárgy fölvetelére 's elhatározására körlevelek által hívassek meg, melyek sarkalatos jogaira vonatkoznak; mi mind a két alispán 's igen számos szónok által pártoltatván elfogadtatott. Következők azután ismét egy igen élénk vitatási tárgy, t. i. a városi szavazat szerkezetének kidolgozásával foglalkodott választmány jelentése. Ez, sem az országos küldöttség ezen tárgy munkálatin alapulva, sem alkotványunk természetéből merítve nem levén nagy számu ellenzőre talált 's a legszabadelműbb férfiaknak hivatni szerettek közül is többen pártolás nélkül hagyák 's gr. K. G. indítványa szerint az egész tárgyat az országgyűlési utasítások kidolgozása idejére halasztatni kívánták. Indítványoztatván mind e mellett mégis, hogy az, bővebb megfontolhatás tekintetéből nyomassék ki 's az alsóbb nemesség közt szétosztassék, midőn ez mind azon szempontból, mivel a nemesség tudatlanabb része illy tárgy megfontolására nemcsak nem képes, sőt épen e miatt azt könnyen balul is magyarázhatná 's ennek következtében mind önmaga mind a nép és polgárság között elégtelenség vagy izgalom keletkezhethék; 's mivel a választmány utasítása körén tulmenve nem csupán a városi szerkezet megállapításán munkálkodott, hanem az egész országgyűlés szerkezetét is belé foglalta; végre mivel teljességgel hiányzik a munkálat okozatos kifejtése, igen számos tag által ellenezteték 's érzékeny kifakadások történtek, különösen M. L., részéről, ki Cz. J. gr. nak ezen idézetét „nisi enim utile est quod facimus, stulta est gloria“ kapván föl, kiméletlen leczkézést tartott, melyet azonban a félremagyarázott szavu visszautasított. Több illynemű jelenet és gyanusítás elnök ö exejának helytelenítő 's rendre utasító szavait gyakrabban szükségessékké tette. Másnap az egyházi javakat statusjavakká tétetni kívánó borsodi indítvány kerülé tanácskozás alá. 'S e tárgy vitatásakor fájdalmasan igazoltatott: mikép az egység eszméje, melyre soha egy nemzetnek annyira szüksége nem volt, mint a miénknek, korán sincs olly tisztán kifejlöde, miszerint annak, mint egyenesen a nemzetek jelenét és jövendőjét fölitélező palladiumnak, más sokkal csekélybbszerű eszméket 's érdekeket is alárendelni tudnának sokan; és láttuk, mikép a méltán követelt türelmesség bajnokai türelmetlenség hibájába estek 's a. Az indítvány mellett kevesen, ellene többen szóltak 's Borsod megye levele az első alispán ur indítványa szerint igen nagy számu többség határozata következtében félretétett. 21kén ismét M. L. ügye került szőnyegre, minthogy a tanuvallatás végett alispánunk által közgyűlésünk meghagyatából fölkiért pest-megyei atispán urnak hivatalos készségét 's az ottani kisgyűlés eljárását a közgyűlés helytelenítvén, amaz első alispánunk levelét visszaküldötte. Nagy és hosszúsas vita keletkezett: mit kelljen tennünk e tárgyban? 's miután legtöbb szónok a bánásmódot méltánytalanságnak ismérte, azonban ezt hasonlóval viszonytatni nem akarja, újabb felszólítás rendeltetett a közgyűlésből e végett, hogy

a' formaságnak is elégtéessék. 22kén Gümör megyének az egyházi személyek polgári hivatal-viselhetése és az avatási áldást megtagadása iránti felírást tárgyzó levelei tétettek fölré; Csanád megyének a széki jog eltörlését tárgyzó levelére pedig visszairatni határozatott, hogy az indítvány támogatásaul felhozott okok mint ollyanok, melyeket a nyugott föld népe fölingerlése 's közbátorság-veszélyeztetés nélkül nem terjeszthetni, itt pártoltatást nem nyertek 's a tulajdoni jogba ütköző indítvány el nem fogadtatott. — H. K.

Turóczbul. (Minapi közlemény folyt. 's vége.) 10) Sándor Károly 's Révay Károly megyebeli közbirtokosok e megyében egy posztógyárt felállítani 's e végett egy részvénytársaságot alakítani szándékozván, ezen szándékok biztosb létesítése végett az 1840: 18dik t. cz. 3dik fejez. rendeletét követve a pesti váltótörvényszékhez tervöket írásban benyújták; előadván az alakulandó társaság célját 's azon adatokat, melyeken a kitűzött czélelés lehetősége alapul 's miután tervezetük 3dik pontjában a részvények számának minimumát világosan meghatározták, a részvények maximumának 's befizetés- idejének meghatározását az alakulandó társaság legelső gyűlésére bizván, ezen előjogokról önként lemondottak 's azt a társaság végzésére bizták; azonban a pesti váltótörvényszék ámbár az alakulandó társaságot tisztán kereskedőinek elismeré, de mind a mellett a társaság célja elérésének lehetőségére felhozott adatok igazolását nemcsak végzésileg megkiváná, hanem egyszersmind a részvénytervire pótlólag benyújtására utasítá a fennevezett egyedekeket. A folyamodók ezen végzést a törvény rendeletével meg nem egyeztetetők találván, a mennyire hasonló esetekben csupán az adatok előszámlálása, koránsem pedig azoknak oklevelekkel bebizonyítása rendelteték világosan törvény által, a kívánt részvénytervre 's azzal egybekapcsolt fölitélekre nézve pedig 3dik pont alatti nyilatkozásuk által eleget tevén, 's azt többé vissza nem huzhatván, az egész tárgyat a váltó-feltörvényszék elibe vevék, hol is, mielőtt az első törvényszéki végzés jóváhagyatott, vagy megmásítatott volna, az alakulandó társaság célja nem tisztán kereskedőinek nyilatkozatván az 1836: 25. t. cz. nyomán előbb a H. tanácsnak bemutatására igazították; minek következtében ezen körülményeket a megyéhez benyújtott folyamodásukban mind elősorozván, az egész ügyet a vármegye pártfogása alá vevén, annak e szellemben intézendő felírás mellett a H. tanácshoz leendő fölterjesztése határozatott el, a megye és folyamodók olly kormányzéki rendelet méltán reménylén, hogy a közhasznú cél elérése tettegi előmozdítást nyer nd. 11) Több tárgy azon időre, midőn egykor az országgyűlési utasítás ki fog dolgoztatni, már ez előtt levén elhalasztva, minthogy e gyűlés folytában is hasonló tárgy előfordultak, X. czelszerűnek véli e végett, más egyszersmind számos megye példáját e tekintetben követve, egy választmányt kineveztetni, mely az ekkép elhalasztott indítványokat tárgyalatás alá vevén munkálkodásról 's véleményéről a megyének tudósítását szakonként adja be. Az indítvány némelyek által időelőttinek mondatván ellenzésre akadt, de a többség mellelte nyilatkozván végzésé lön; miután pedig az elnök kijelenté, hogy a választmány tagjait köv. nap kinevezendi, l. l. b. nyilványítá, hogy a Rdek fentartván az így nevezendő választmányi tagokra nézve netalán előfordulandó észrevételek tevését, 's egyszersmind a választmányhoz más tagok kinevezési jogában tettegi részt venni kívánnak, mely nyilatkozás habár senki által nem pártoltatott is, de semmi ellenzésre sem talált. Más nap az elnök e választmány tagjai nevével jegyző által felolvastatván, csak hamar azon kifogás történt, hogy ahoz számos tisztviselő, ki különben már hivatalos eljárásokkal halmozva van, kinevezése levén, a választmány czelszerűleg nem munkálkodhatik; mire az elnök azon kérdést kíváná legelőször eldöntetni: vajjon az illy választmányi tagok kineveztetése kizárólag elnöki jogokhoz tartozik e vagy sem? a vita egészen más irányt vön 's miután az elnöki jogok mellett szólók által az eddig divatozott gyakorlatra, mely világos törvény nem léteben törvény gyanánt szolgál, hivatkozás történt; az ellenvéleményiek az országgyűlési gyakorlatot hozák föl példaul 's arra nézve, hogy e megyében is az illy kinevezések ellen már is kifogások sőt egyesek indítványára a megye nevében kinevezések is fordultak elő, több ismételt esetet elősorozván, főleg pedig ahoz is ragaszkodván, hogy mivel a törvény, valahányszor választmányról szól, annak kinevezését az elnöknek soha, ellenben világosan az egész hatóságnak tulajdonítja, 's e szerint az elnök a megyének rendes tolmácsa levén, az illy kinevezéseket mindig csak javaslatképen gyakorolható 's gyakorlá, végre az elnök maga kijelenté, miszerint ezen jogot a Rdek közösen megismeri. Mi által a vitának e kérdésre nézve vége szakadván, annak megelőző pontja szőnyegre került, de itt némely tisztviselők a választmányból kihagyatásukat halmozott foglalatosságaik miatt önmagok sürgetvén, öten kilétek, 's más hét egyed, kivéven egyet kettőt, az ifjuság koszorujából, helyökbe soroztatott. 12) Zólyomgye felszólítása Libay műve érdekében viszhang talált. 's annak idejében pártoltatni fog. 13) Pest, Csanád 's Nógrádmegyek, nemkülönbén a Hajdúkerület levelei a fenérintett választmányhoz utasítottak; Gümör felszólítása megyénkbeli rokonszenvű létére pedig már azelőtt tudomásul vétetett. 14) A besztercebányai püspök, mint ez a Jelenkor 56dik számából tudva van, a vegyes házasságokat akadályozó kath. lelkészek ellen 1647: 14. nyomán indított pör megsemmisítetéseért ö fels. folyamodván 's folyamodásának közlése mellett oklevelekkel gyámolított értesítés a megyének meghagyatván, mielőtt e tárgyban eldöntő végzés hozatott volna, e folyamodásnak a tisztí főügyész mint fölperessel közlése 's e részről nyilatkozásnak beadása rendeltetett, mely most a püspöki folyamodással együtt felolvastatván, komoly 's egyszersmind férfias vitaközásra vagy inkább tanácskozásra nyújtott alkalmat. Némelyek tudniillik a pörnek egész mivoltában, mások a pörbe iktatott eredeti vizsgálatnak, ellenben mások az egész pör hiteles másolatjának felküldetését vélték szükségesnek, 's így gondolták elérve a kir. parancs teljesítését, 's minthogy az utolsó véleményben legtöbbben osztóztak, természetes, hogy az határozattá vált 's az e napokban föl is terjesztett, önként értődvén az is, hogy az ügyési nyilatkozásnak ez uttali fölterjesztése kétségbe nem is vonatott; de mivel a püspöki folyamodásban a megyére mint törvényhatóságra nézve több sértő kifejezés fordult elő, ámbár azoknak ügyési kereset útján megtörlése szóba hozatott, mindazáltal ettől a Rendek csupán azon oknál fogva, nehogy a protestans felekezet többséget képezvén, vallásos boszúvágyról gyanúsítsanak, önként elállottak 's egyedül azzal elégteltek meg, hogy az ügyési keresetnek helye 's alkalmazásának önkéntes fenhagyása mind a végzésben elég világosan kifejezetett, mind pedig az ö felségéhez intézendő felíratban megérintetett. Miután pedig a folyamatban levő pörnek menélelőbbi befejezetése az ügyési fölperesnek, 's egyszersmind a bíraskodó törvényszéknek meghagyatott annál inkább, mivel sept. 23kán hozott ítéletnél fogva, a pör folytatása addig, míg az értesítés a megye részről megtörténik, felüggesztetett, tapasztaltatván egyszersmind, hogy a rendes bírák jelen nem létiben, helyettesítések történtek, ezeknek jövendőre nézve elmellőztetése tekintetéből, rendes helyettes bírák választása a felperes főügyész által indítványoztatott, mely indítvány következtében két b. a' katolikusok, kettő pedig a protestansok köréből, szükség esetén helyettesképen eljárandó, nyomban megválasztatott. 15) E' megyében támadt több rendbeli tüzveszélyről beadott hivatalos jelentésekből az is kitünvén, hogy ezen tüzveszélyek gyakran egyedül gondat-

személyek
elirást tár-
ét tárgyzá-
ásaul fel-
e 's köz-
nyertek 's

y 's Révay
ni 's e' vé-
biztosblé-
pesti váltó-
saság cél-
il 's miután
san megha-
ását az ala-
ondottak 's
bár az ala-
a' társaság
csak vég-
benyújtá-
rvényi ren-
ekben csu-
bebizonyi-
azzal egy-
leget te-
feltörvény-
atott, vagy
reskedőinek
mutatására
benyújtott
pártfogása
shoz leendő
zékü rende-
gi előmoz-
szágyulési
y e' gyűlés
végett, más
ztmányt ki-
vevén mun-
h. Az in-
a' többség
hogy a' vá-
dek fentart-
andó észre-
ezési jogá-
nál nem pár-
mány tagjai
ához számos
nevezve le-
k. azon Kér-
neveztetése
irányt von
gyakorlatra,
zás történt,
's arra néz-
k söt egye-
sméltett ese-
vény, vala-
a, ellenben
a' megyének
pen gyako-
got a' Rdek-
kadván. an-
asztmány-
én, öten ki-
ból, helyök-
viszhangra
egyék, nem-
ttattak; Gö-
domásul vé-
mából tudva
14. nyomán
nak közlése
n, mielőtt e'
részszel mint
, mely most
mind férhas
nek tudniillik
atnak, ellen-
ségeinek 's
ó vélemény-
e' napokban
nak ez uttali
ásban a' me-
imbár azok-
től a' Rende-
t képeztén,
l azzal élé-
éntes fenha-
ő felségehez
pörnek men-
ráskodó tör-
téletnél fog-
történi, fel-
elen nem lé-
tetése tekin-
ndítványoz-
pedig a' pró-
ban megvá-
ott hivatalos
edül gondat-

lanságnak tulajdoníthatók, ámbár e' tekintetben a' megye elég czélszerűen ismételt végzéseiben már is intézkedett, hogy azonban az illy 's hasonló intézkedések fogantatosabbak lehessenek. azoknak bizonyos rendszerbe foglalására 's formaszertint tüzi-rendszer kidolgozására másodalispán elnöklele alatti választmány nevezetett ki. 16) Turóc, Liptó 's Arvamegyék világos törvényink u. m. 1548: 29. 's 1715: 13. által megerősített régi kiváltságaiknál fogva lengyel sóval határaiton belül szabadon kereskedhetnek, de mivel ezen só ára olcsóbb mint a' szomszéd megyékben, e' szerint minden szoros vigyázat 's ellenőrködés mellett néha-néha még is a' pörnép részről némi de alig egy pár fontot meghaladó csempezés történik. Az illy csempezők a' megyei hatóság által nemcsak a' kamarának okozott kár kétszeres megtérítésében el szoktak marasztaltatni, de egyszersmind a' körülményekhez képest szigoruan megis büntetnek. E' jogot a' nm. kamra egy idő óta kétségbe vonván, sötiszteinek követeli, de a' megye régi jusaihoz szorosan ragaszkodván, eddig gyakorlott jogát folytatja; miután tehát a' H. tanács az illy gyakorlatot megszüntetni rendelő intézvénye felolvastatott, a' Rdek, kivévén egy érdemes bírót, errenézve nemcsak tagadólágot nyilatkoztak, de ő fels. egyik az országgyűlési Rdekhez hasonló tárgyban kiadott kegy. leiratában az országban szokásban volt gyakorlatot továbbis fentartatni rendelvén, erre hivatkozva, törvényes és régi, az előtt soha kétségbe nem vont szokáson alapult jogukat ezentulis gyakoroltatni határozzák. Mi feljebbi előadásom szerint majdegyhangulag elhatározatván, nem kevés bámulásra szolgált amaz ellen-véleményű bírónak ezen nyilatkozása, miszerint ő mint a' kir. ügyész képviselője a' határozat ellen óvást tevén, azt jegyzőkönyvbe iktatni kívánta; azonban egyik lelkes fb. az óvástélt nemcsak szokáselleninek nyilatkoztató, de a' mi már ezelőtt is némelyek által elég világosan megmondott, kijelenté, hogy e' megyei tanácskozásban a' Rdek a' kir. ügyészt vagy annak képviselőjét diplomacie nem ismerik, következőleg az ellenvéleményű bírónak bár a' többség szellemével ellenkező nyilatkozását csak mint e' vármegye tagjától eredtetett veszik. — Ezen Rdek nevében tett ellennyilatkozás többek által szóval nyomban megerősített. 17) Egyzálogos pörben, melynek tárgya egy számos közbirtokos által közös 's osztatlan állapotban legelőképen használt rét, miután a' szolgabíró által hozott 's törvényszékieleg megerősített ítélet végrehajtását a' kiküldött végrehajtó bíróság eszközteni akará, egy nemes özvegy asszony részről ellenállás történt azon ürügy alatt, hogy ő is a' bíróságban elfoglalható legelőnek használatában levén, a' pörbe meg sem idéztetett; azonban annak férje már az előbbi végrehajtáskor ellenállván 's ennek következtében az ellenállási pörben ki is hallgatlatván, következőleg ez, törvény által tiltott másodellenállásnak tekintetvén a' végrehajtóbíró által a' törvény világos értelméhez képest el nem fogadotatott; mivel férjének halála 's az özvegynek léte mi más alperesekre nézve jelen pörben is megtörtént, törvényes szokás ellenére a' pörbe be sem jelentetvén 's ezenfelül teljes koru fia különben is a' pörbe idézve levén, ezek a' másokkal közös használatra nézve eléggé kihallgatattak, maga az özvegy pedig gyermekeire nézve régóta kívül van a' törvényes 's természetes gyámság gyakorlatán. Ezek folytában a' végrehajtó bíróság a' megyénél törvényszabta hatalomkal megrendeltesít szorgalmazván, midőn azon tárgy fölvetetett, nemcsak az illető érdeklétek 's azok rokonai, de maga a' jelentéstevő bíróság is a' tanácskozási tereméből kitiltatott 's hosszas vitakozás után, melynek eredménye, hogy tiz a' hatalomkar mellett. 1216 annak ellenére nyilatkoztott, a' hatalomkar nemcsak megtagadtatott; de végzésileg az ellenállás helyesnek és törvényesnek kimondatott. 'S ezzel befejezván a' közgyűlési eredményekről tudósítást alkalmat veszek magamnak némely mellékes észrevételim közlésére. Ujhelyi Gábor szeretett rokonom a' pesti hírlap 84dik számában foglalt nyilatkozása által, mely így hangzik: „Egy számos személyzetű körben azon nyilatkozás történnén, hogy Turóc-megyéről több hamis 's a' megye méltóságát sértő közlés jelent meg hírlapokban, miután nekem is szerencsém volt néhánykor a' p. hírlapban nyílt sakkal föllépni: felszólítva érzem magamat, az illetőket felhíni, hogy fentebbi nyilatkozásukat ott, hol fölléptem, személyem irányában alaposan igazolják; ellenkezőleg a' fentebbi nyilatkozást nem tiszta célzatunak 's közlésimre illesztetlennek nyilvánítom“ magamat is jelenkori közlésim tekintetében némileg érintve találván, a' fentebbi felhívást azon hozzátétellel teszem magamévá. hogy világos értelmű szavakat balul magyarázni, vagy holmi eszem agába sem öltött hírekkel rovásomra toldani, ros az akaratú ármánynak 's rágalomnak bélyegzem. Végre az országgyűlési költségek kivetési kulcsa a' választmány által e' gyűlésben nem nyujtatván be a' megyének 's ekkép nem is tárgyalatván, a' Jelenkor 83-dik számában tett ígéretet még most nem teljesíthetem. Pribócz oct. 27kén Sándor Károly.

A' Vakok pesti intézete gyámolítására f. évi octoberben köv. adakozások történtek: névszerint az intézet háza fölépítésére t. kailichi Kozák ur 5fr. pgöt, Stipanics Andr. 5fr. pgöt, Ölberg Fer. 3fr. pgöt, Benkhart Józ. 2fr. pgöt, Dillen-thaler Ferd. 1fr. pgöt, Schönbergi Schmidt 1fr. pgöt, Stoeger Ign. 1fr. pgöt, Preysler Józ. 40kr. pgöt, t. ns Györvgye gyűjtött 277fr. 14kr. sz. kir. Esztergom városa gyűjtött 25fr. 20kr. pgöt, t. Róth Ign. ur 2fr. pgöt, Weyde Vilmos 2fr. pgöt, Berger György 2fr. pgöt. M. K. 1fr. pgöt, J. L. 1fr. pgöt, n. Eötvös Teréz 5fr. pgöt, t. Czech János ur 5fr. pgöt, A. J. 10fr. pgöt, t. Karacson Mihály ur 5fr. pgöt, Forinyak ur 2fr. pgöt, Spanyol Glyczér 10fr. pgöt, t. Bors ur 2fr. pgöt, ml. Battyányi Ilona grófné 5fr. pgöt, ns Eötvös Julia asz. 5fr. pgöt, ngs Eötvös Pál m. k. kincstári tan. 10fr. pgöt, t. Procopius György ur 5fr. pgöt, t. Csasz Márton orvos és prof. ur 15fr. pgöt, ng. Ürményi László ur 10fr. pgöt, N. N. 2fr. pgöt, A' nm. m. k. H. tanács a' k. örök hagyományi uradimák részéről 200fr. pgöt. Az intézet általános segedelmére: néhai f. l. Kis Ferenc veszprémi káptalanb. prépost ur hagyományából 150 fr. pgöt, a' tiszáninneri helvét superintendenciában gyűjtött 84fr. Skr. pgöt, t. Chlaváts Endre néhai kökei pleb. ur hagyománya 16 fr. pgöt, t. Luka Ferenc ur 16fr. 40kr. pgöt, Egy névtelen egy testamentum végrehajtói díjt 40fr. pgöt. Pesten nov. 1sőjén 1841. Gömör Károly m. k. pénztárnok. Lattam Dubraviczky m. k. alisp.

B. Szolnok gyűlésén volt a' sérelmeken kívül, számos haladásikérdésszönyegen. Az urbérre nézve általános elvül abban állapodtak meg, hogy jobbágytelki állományban csak olly földek tekintessenek, melyek az adóvetési jegyzékbe iktatva vannak; minthogy pedig ez által a' robotos sorsa sok tekintetben terhesbülne, kárpótlásul engedjék a' földbirtokosok el a' tizedet 's minden datziát. 'S ha ez elv országos tanácskozáson keresztül nem mehet, akkor megnyugosznak abban is, hogy az özszes colonicatura jelen kiterjedésében hagyassék meg olly föltételek mellett, vagy mit a' földesur a' robotos kezén létező birtokból allodiumnak lenni bizonyít, válthassa viszsza; továbbá a' törvény által meghatározandó urbéri szolgálatok 's más tartozványok minden esetben maximumnak tekintessenek, minél többet követelni a' földesurnak tilalmas, míg kevesebb felől a' paraszt szabadon egyezkedhetik 's kötlevéltre léphet. Ezenkívül a' paraszt törvény által nem korlállandó kölesönös alku utján válthassa egész jobbágytelkét meg, söt nemesi fekvőt is vásárolhasson. Az utasításkészítésre rendelt biztosság, az előleges tervből

jónak látta kivonni az ősiség eltörlesztését tárgyzó pontot, mint időelőttit 's ingerültségre vezetőt. A' tagosítás 's ennek szükséges folyadéka a' mezei rendőség, nevezetes többség által pártoltatott. Utasításba iktatá a' megye, hogy az adó fenálló rendszere, mely isméretes viszonyink közt, az urbérből keletkező minden üdvös eredményt semlegesítne, töröltessék el; a' szükséges özveget koronként határozza meg az országgyűlés 's találjon az adókivetésre czélszerű 's igazságos módszert: mert a' Rendekek tökéletesen meggyőződők arról, miként mostan egyik főterhelhetés az adó aránytalan kirovásában létezik, 's ha mennyisége, helyes intézkedések mellett, többre fogna is hágni, az kevesebbé súlyosodnék a' népre, mint jelenleg. Az egyházi nemesség vétessék minden adó alól ki. Voltak, kik e' pontot olly hozzáadással pártolák: vállalná el az egész nemesség a' házi pénztárt; de ezen indítvány nagy többség által visszavetett. A' katonai élelmezésre nézve utasításba ment, hogy a' szabaditékalan osztálynak e' részbeni tartozása állandó pénzdóvá alakíttassék, a' czéhek töröltessenek el; a' kisajátításról hozassék törvényezik; a' népnevelés fölött országos intézkedések tészenek. Ezen fő tárgyakon kívül, több nevezetes kérdés (főleg a' perfolymot érdeklő) fordult elő 's határozaták el. Továbbá

Doboka közgyűlése dicséretes végzéseiből ki kell emelnünk azt, hogy elvül kimondaték: miként szabad választást kívánnak a' megye Rdei's ezért annak semmi tekintetben megszorításáról nem is tanácskoztak, így maradának el a' vallási, hivatali stb. tekintet feletti viták, melyek könnyen pártkérdéssé válnak 's elvet személylyel hoznak kapcsolatba gyakran az első kárára. Dicséretes ama' gyöngéd figyelem is, mellyel választmányokba a' szegényebb osztály embereiből is tagok nevezettek ki. Az utasítási javaslat kidolgozására megbízott választmányunk Kolozs megye munkálata szolgált alapul; 's így könnyen suhant át a' sérelmi és kívánati téren, míg a' haladás mezejére juttat, hol urbér, unio, adó, katonaelelmezés, utivám, arány 's tagosítás a' mezei rendőséggel találkozott. E' jövevényeket a' választmány melegen fogadá Doboka keblébe 's tüstint meghonosítá; a' vendégek kettejére azonban a' háziak néhány görbe szemmel hunyorgott, mert neve rettentő vala e' hazában, 's ez a' commasatio és utivám. Egy új időköz, melly a' választmányi munka és gyűlési tárgyalás közt letelt, fölizgata némely kedélyt 's azon osztályból a' nemességnek, melynek társalgási eredetiségét Kisfaludy Károly „Mokányá“ban olly mesterileg festi, nagy készülteket hallánk tétetni e' hivatlan vendégek kikergetésére; még az is szárnyalt, hogy a' szerény urbért is ezen sors fenyegeti, de a' többiek közt olly ügyesen suhant ez a' házba, hogy gazda uraimék észre sem vették 's így zaklatás nélkül jutott a' közelgő lakomára. Olvastatván e' közgyűlésen a' választmányi munka, a' két hivatlan vendégre meredő figyelem nem volt képes egyébre terjedni, 's kardesőrej nélkül gyöz minden pont, míg végre előjö az utivám. Magyar-öszintén (noha nem magyar születés) lép elő, rettentő neve homlokára írva 's ez vala minden baj; megrohanják szegényit, hurczolják ide 's oda, míg a' gazdák szelidebbei más köntösben, más név alatt ujra bemutatják a' kikergetett, „utivám“, „utipénz“ ajánlóbb neve alatt vendégül befogadtatik a' makacs gazdatársaktól. Hogy t. i. mindenki olly arányban vegyen részt az utkésztésben, mint annak jótételeiben részesül, ez ellen szó sem emelkedett, de néhánynak eszébe jutottak a' sorompok, vámházak hazai hidaknál 's elborzadának mint ősi dicsőség sírhelyeitől. Hiában fejtegeté az elnök főispánhelyettes 's több lelkes tag népszerű hasonlatokban fáradhatlan türellemmel az ügy igazságát, 's jótéteményt, melly kisérendi, mind hiában! A', „vám“ irtózatos neve használná tett minden fáradozást, míg egy szerencsés ötlet előidézé a' néveserét, mire a' vihar lecsöndesült egyszerre 's béke szállá meg a' házat. De az ember-élet kurta öröm, hosszu baj. Mert ime jó nyomban a' commasatio, de a' tapasztaláson okulva koránsem e' gyűlöletes név alatt, hanem sima „arány és tagosítás“ alakjában. Sejtik azonban a' már bizodalmatlan gazdák a' kétes vendég valóságát 's kérdik igazi böcsületes magyar nevet és kislit, hogy ez bizony a' commasatio. Bezzeg volt megint dolog. Jó, „Mokány“ uraimékannál ingerültebbek lőnek, hogy még így is rá akará őket szedni 's kegyetlenül neki estek szegénynek, marczoneglák irgalmatlanul. Veer Farkas vevé első ápoló védelmébe a' commasatiót 's míg a' 12 fejü sárkány egyik fejét levágta, 24 is nőtt helyébe, olly körülmények közt, hogy az előitélet sárkány-fejeit mind leszegje, arról szó sem vala, küzdött azonban csüggedetlenül, míg végremegemlité, mikép eddigi hitében: hogy a' commasatio a' szegényebb nemesség birtokának bátorságára mulhatlan szükséges szabály, méginkább megerősíték és meggyőzőké a' tegnapi tanácskozásban K. L. által felhozott szembeszökő m. országai példák. Erre egyike a' fenemlített gazdáknak azt felelé: de hisz jöhet sz. Pál apost. is Magyarországról, engem ugyan meg nem gyöz. És ez megismértete a' térrel, mellyen állunk, elhittük hogy a' 12 fejü sárkány nem magyar rege, dajkaink nem hazudtak, szalagiliszta faj ez, mi agyban terem, 's nálunk különösen otthonos. Mind ezek ellenére nem kímélék az elnök, Zeyk Józ. és Károly, Veer Farkas, Zombori Elek, Kovács Lajos 's többen az igyekezetet jobb meggyőződést idézni elő az elfogultság táborában, lecsöndesültek végre megunván a' hosszas harczt, de meg nem gyözöde, 's megelégetlen veték alá magokat a' többség határozatának. Doboka Rdei azon pontjához az utasításnak, melly a' nemzeti museum és könyvtár föllállításáról szól, még ezt adák: mivel már e' részben hazafi ajánlatok tétettek, ezek megörzésére 's óvására szükségesnek látják egy nemzeti museum és könyvtár-felügyelői hivatal föllállítását 's ebben örömmel ragadják meg az alkalmat a' haza egyik mind polgári mind tudományos tanító pályán egyiránt koszorus fiata nemzeti figyelmébe ajánlani, erősen meglevén gyözöde, hogy midőn e' hivatalra Szász Károlyt követeik által az ország Rdeinek ajánlják, ezen országos elismerésben a' nemzet kötelek adóját indul leróni 's közöromet fejezzen ki. Az „unio“ egyhangulag elfogadtatott azon ohajtásával Doboka Rdeinek: vajha az egyesülés feletti tractatusokra az első lépés még ez országgyűlésen tétetné meg! Sigy Kolozs, Alsófehér és Doboka megyei utasításban urbér, unio, katonaelelmezés, utivám, tagosítás, és mezei rendőség azon tárgyak, miket a' megyék eddigelé kifejtett irányaiából a' törvényhozás mezején megjelenni jösolhatunk. E. H.

Tisza-Palkonya őszhő 25kén. Ha az idei termést határunkon megtekintjük úgy látszik a rozs 8—10, búzánk 5—7, árpánk alig fizetett két annyi magot jól elkészített földeinkben; a zsiratlanokban pedig csak pusztá gaz termett. Tengeri vetésink, mellyek szokottnál jobbkor letörettek, a fentebbi évekhez mérve két harmadot adtak. Szénánk bőven termett, jó mineműségű és szívesen várunk teli erszényű vevőket, sarnyunk ázott és fekete, mesterséges szénaig még mi eddig nem hatoltunk. Burgonyáink még ásatlanok, úgy tapasztaljuk hogy nagyságra nem ritkák a két ökölnyiek, bár nyárelő 3kán árvíz lementé után ültettük is, de fészekszáma nem igen sokat adnak. Káposztánk, melly szinte bő táplálékot nyújtand e vidéknek, még eddig vágatlan. Lencse, borsó kevés, bab nagy bőségben termett. B. M.

Spanyolország.

(Vitoria, Bilbao és Pamplona elfoglaltattak. O'Donnell megszökött. A' zendülésnek vége.) Bayonnei telegrafi sürgönyök szerint Rodil táborfő oct. 24ikén Vitoriát elfoglaltá, honnan a' zendülők minden ellenállás nélkül távoztak el. Bilbao már 20ikán tudatá Rodil tábornokkal, hogy meg akarja kapuit nyitni a' kormány seregének. Montes de Oca, egyik főnöke a' zendülőknek, agyon lövetett. 22ikén éjjel igen sok spanyol tiszt francia földre menekült; köztük Urbistondo, és több tábornok és osztályvezér. Bayonneba minden pillanatban újabb menekvő csapatok érkeznek, 's Espartero serei egész Navarra határszéleit elfoglalták. O'Donnell parancsot adott embereinek a' pamplonai erősség elhagyására, 's mondják, hogy már maga is francia földön tartózkodik, minek következtében a' barcelonai junta az önkéntes csapatok szerkesztésével fülhagyott, 's Esparteronak egy millió realt küldött. A' cantabriai partvidéket a' kormány ostromzár alá helyezte. E' szerint a' zendülés Spanyolországban hamarabb megszűnt, mintsem azt előre sejtteni lehetne, 's az elfoglalt helyek úgy szólván puskaalövés nélkül hódoltak meg ismét a' főnálló kormányoknak. —

(Lapvélemény a' madridi özszeesküvésről. Espartero fölszólítása Madridból távoztakor. Elegy.) El Huracan (a' vihar) republicai lap, azon nyilatkozványra, mit Espartero a' madridi zendülés után közre bocsátá, ezt jegyzi meg: „A' zendülők a' népfőlség ellen vétkeztek, 's halált érdemlenek; de koránsem a' kormány azon rágalmat, hogy a' kir. hgnők élete ellen törtek. Mi büntetetténi kívánjuk a' zendülőket, de rágalmaztatásukat gyalázatosnak tartjuk. Mi fejeiket kívánjuk, de nem becstelenítjük meg őket. Hazugság, továbbá, hogy a' kis királyné a' harez után örömét nyilvánítá gyámja előtt az özszeesküvés meghiusulta fölött, mert Krisztina bizonyosan tudatta lyányával, hogy e' merény az ő érdekében kísértetik meg. E' zendülésnél szabadság elve forga kérdésben; de a' kormány azt csak mint magányügyet kívánja tekintetni, mivel Espartero is csak úgy gyűlöli ezen elvet, mint Krisztina. Mondja Espartero, hogy a' királyné 8 egész óraig halálos veszélyben volt; ha ez való, úgy a' hiba csak a' kormányt terhelheti, melly illy hosszú időig csak 18 testőrré bizta volt a' királynét, holott minden pillanatban 12ezer fegyveresről rendelkezhetett. De mi több, Espartero házáat ezer fegyveres és négy álgyu környezé, 's a' zaj alatt még csak lábát sem tevé ki csöndes hajlékából. A' zendülők nem a' kir. hgnők életére törtek, hanem anyjok parancsára hozzá akarák őket vinni, 's Espartero bizonyosan örömmest rázta volna le nyakáról illy jószerűleg a' kir. gyermekeket, 's nem kevésbé boszankodik most, hogy a' testőrök olly lélekisméretes szigorral teljesíték kötelességüket. Az özszeesküttek Krisztina parancsából az alkotványt akarák megsemmisíteni, 's mi ezért kívánjuk halálukat, 's koránsem a' királyné elleni merényért, mikép azt a' kormány nevezgetni szereti; és azért, ha e' bűnök büntetés nélkül maradnának, mi egyenesen a' nép boszujához fogunk folyamodni.“ — Espartero oct. 19ikén Madridból Vitoriába utazott, 's távoztá előtt köv. nyilatkozványt bocsátá közre: „Alig kezdők a' béke áldását élvezni, 's a' spanyol szabadság ellenségei ismét harcziáltást hangoztattak; ámde nem vihetek vissza titeket azon visszaélések és szabadítékok korszakába, melly az egész nemzetet bizonyos osztályok kénye alá igázta, mellyek azt fölemészték. 'S ez boszura gyújtá azokat, kik törvényeiket eltaposva, férfui szabadságokat el akarák orzani, és most ujlag a' boszu véres zászlaját kezdék lobogtatni, és töröket köszörülnek, hogy azokat másodsor is testvéreik sziveibe márthassák. A' kir. palotában elkövetett merény vétkes sérelem a' nemzet, emberiség, műveltség és trón ellen. Valamennyi nemzet férfiai, kik részt vesznek a' szabadság általunk óalmazott ügyében, számadást követelnek azon gonosztevőkre nézve, kiknek büntette a' kir. esemeték életébe kerülhetett volna, 's a' világ meg fogja neveiket tudni, bármi köpenyegbe burkolják is magokat. Nincs már többé ideje a' kiméletnek, mit legfeketébb hálátlansággal szokás viszzafizetni. Spanyolország kívánja, hogy a' titokrejtő fátyol szétlépetvén, egész iszonyúságban tétessék nyilvánossá a' meztelen való. Mindenkor hű ragaszkodást ígertem azalkotványos szabadsághoz se' pillanatban minden spanyolt bátran hívok föl: tettem é valaha ollyasmit, mi ezígéretemet megezáfolhatná? Spanyolok! a' fordulat e' vészes pillanatában csatlakozzatok hozzám, a' szabad spanyolhoz, gyűljetek özsze Ilik Izabella trónja körül, mondjátok meg az egész világnak, hogy önalkotta törvények által akarjátok magatokat kormányozni, 's az annyi áldozatokkal szerzett gyümölcsöket nem hagyjátok magatoktól elragadtatni. Fegyverre, spanyolok! Am harsogjon csatarivaj az egész félszigeten, mivel ellenségink úgy akarják; a' nemzetőrség ragadjon fegyvert a' nyugalom 's nyilvános rend föntartására, 's ha szükség kívánandja, a' bűcsület vérmezején is egyesüljön viléz hadseregünkkel.“ — Munagorri halálának részleteit így írja le egy san sebastiani levelező: „Zendületi pályáját Munagorri most már bevégezte; e' szerencsétlen pártfő oct. 14ikén Leccaca mellett agyon lövetett, miután Carrequirit 15 fegyveressel francia földre szabadítá. El Orrio a' nevezett helyen megtámadván őt, Munagorri futásnak eredt; El Orrio egyik embere azonban lovát megragadá 's darab időig hurczoltatá magát vele. El Orrio többször megadásra szólítá őt fel; de siker nélkül, 's azért rálőtt. Lövése a' lovat földre teríté, 's erre azonnal az egész csapat tüzet adott reá, és

mindennek vége lett; Munagorri testét hét golyó járta át. Így halt meg e' nyugtalan ember, kit ifjúságában a' jogászi pálya fényes jövővel kecsegtete. — A' kormány pénzügyi állapotja annyira javult, hogy a' hadsereget jelenleg minden szükséges kényelemmel elláthatta, 's azontul még néhány régibb tartozást is leróhatott. — A' fővárosban olly tökéletes csönd és elégtelenség uralkodik, hogy Espartero az egész rendes katonaságot megindíthatá 's a' fővárost egészen a' polgárkatonaság örökösire bízhatta. — Barcelonában semmi kicsapongás nem történt; de a' francziák ellen napról napra növekszik az ingerültség az egész országban. —

Anglia

(Aggály az amerikai surlódás miatt. Roppant tengerészeti készülétek. Elegy.) London, oct. 21ikén: „A' rég várt „Caledonia“ végre Liverpoolba érkezett: hosszúság elmaradását iszonyu vihar okozta, melly mindjárt Ujyorkbul távoztakor támadt, 's egész Liverpoolig ostromozta vitorláját. A' hajólegénység nagy része tetemesül megsérült. Mennyire uralkodik az aggály az angol kereskedőség közt azon meghasonlás miatt, melly Anglia és Amerika közt forrong, kiviláglott az érintett hajó Liverpoolba érkeztek, midőn rögtön minden munka megszűnt a' városban, 's a' lakosság nagy része tüstint a' kikötőbe sietett. Néhány pillanat múlva nem csekély jedséggel tudák meg, hogy ezen aggály csakugyan nem alaptalan, mert Grogan ezredes elfogatása annyira fölingerlé a' yankeeket (amerikaiakat), hogy a' két kormány alig fogja szerencsés sikerrel végrehajthatni a' főnforgó alkudozásokat, miktől jelenleg a' béke vagy háboru kérdése függ. A' hivatalos jelentés Grogan elfogatásáról már a' washingtoni kormányhoz megérkezett, melly azt azonnal közlötötte az angol követséggel. — A' Globe szerint Anglia hajógyáraiban 25 év óta nem volt olly rendkívüli élénkség, mint jelenleg, midőn a' khinai és amerikai viszonyok miatt egyszerre 30 hadihajót készítenek föl tetteles szolgálata. Alig bir a' kormány e' hajókra derék matrózokat szerezni, miután ezek kereskedő-hajókra és amerikai szolgálataba sokkal örömebb szeretnek szegődni. Eddig már 16 hajó áll az ország külön gyáraiban vitorlakészen. A' kormány kihirdetteté, hogy azon nyugalmazott matrózok, kik ismét szolgálataba lépni ohajtanak, nyugdíjakat is megtartandják rendes zsoldjuk mellett, mi bizonyosan több tapasztalt matrózt fog ujlag szolgálataba állásra buzdítani. Mivel pedig a' matrózok közül sokan józansági társulatok tagjai, tehát egyszersmind rendelést tett a' kormány, hogy ezek a' rendes pályinka- és rhum- alafa helyett cukrot, theet és cacaót kapjanak. — Wewell oxfordi tanító megházasodott, 's nejével 600ezer pengő for. nászpénzt kapott. — Beszélük, hogy a' kormány a' sorsjátékokat Angliában ismét divatba akarja hozni. — A' királyné a' Buckingham palotába költözött, hol lebetegülésére minden szükséges készület megtétezt. —

Franciaország.

(A' kormány uj sajtó-korlátozást tervez. Elegy.) Paris, oct. 23ikán: „A' Courrier français szerint a' kormány sajtó-korlátozó törvényjavaslatot szándékozik a' kamarák elibe terjesztetni, 's többi közt azt szeretné létesíteni, hogy ezentul a' lapszerkesztőken kívül az egyes cikkek írói is felelősek legyenek illető cikkeikért 's mindenlap lefoglaltatása egyszersmind a' szerkesztő bezáratásával párosuljon. A' Jour. des Débats azonban tagadja a' kormány e' szándékát, mondván, hogy az csupán a' főnálló törvények szigorú teljesítését kívánja sürgetni, 's koránsem uj törvényeket indítványozni. — A' National oct. 22ikén ismét törvényszék előtt állott: de az esküttek által minden vád alól fölmentett, mivel csak a' szoros igazságot közlé, mit Lajos Fülöp is tartozik eltérni. — Touloni hírek szerint Cassy ellenhajóvezér parancsot kapott 4 hadihajóval a' spanyol partvidék felé vitorlázásra. — Lyonban „szalagtársulat“ című titkos egyesületet szüntete meg a' kormány, melly mintegy 800 tagból állott. —

Külföldi elegyhír.

A' württembergi király oct. 23kán nyitá meg az országgyűlést, beszéde leginkább a' vasutakat illeti, 's azon reményt fejezi ki, miszerint több német status a' vámegyesülethez áll. — Elliot viseletét azzal mentetik baráti, hogy ő a' khinaiakkal csak utasítása szerint bánt, de másokat illy ménség nem elégit ki, mert mindent, ugymond, mi történt, csak a' vak szerencsének, nem Elliot viseletinek tulajdoníthatni. Martz. 24kén adott parancsot az ég fia 50ezer főnyi hadsereg özsze gyűlésére Kunton körül. Legalább két hónapi idő kelle, hogy e' sereg rendeltetési helyére jusson, midőn az ég boszuja utólérendi a' barbárakat 's meg fogja tőlök a' tengert tisztítani. Ha majusban ezen sereg Kantonban lett volna, a' császári biztosak nem állnak olly szerződésre. Most azonban utasításhányra nem igen panaszkodhatni, mert keletindiai és angol lapok szerint hathatós utasítást adott a' k o r m á n y a' k h i n a i ü g y b e n, és Pottingertől várhatni, hogy nagy erőt, elhatározottságot fejtend ki munkálkodásiban. — Mint beszélük a' hollandi király Luxemburg részire helyben hagyta az alkotványt. — Oct. 6ig 5110 szyrt bocsátottak hazájokba vissza. A' Nilus ez évben magasbra emelkedett mint a' multban, 's nagy pusztításokat tön. —

Velencében oct. 6kán a' sirocco erős fuvása következtiben nagy vízáradás volt, a' sz. Márk-piaczot is egészen elborította az ár. — Welckert, mivel utazásában politikai beszédeivel mindenütt figyelmet gerjesztett maga iránt, a' nagyhg által ismét nyugalomba tétetett. — Livlandban csakugyan volt egy kis zavargás. A' görög papok teli beszéltek a' parasztszok fejét a' német földesurak rosz bánásmódjárul, miért ezek déli Oroszországba költözni akartak, de a' hatóságul felvilágosítottván a' csend ismét helyreállott. —

Gabonair váltó garashan, Pesten pesti, egyebült pozs. méről értve.

		Tisztabúza.	Kétszeres.	Rozs.	Arpa.	Zab.	Kukorica.		
Pest	nov.	5	180-220	—	125-133	92-100	65-72	92-98	
Komárom	oct.	16	125-130	96-108	—	60-65	46-47	68-78	
Szeged	„	30	125-130	110-115	—	55	45-46	60-65	
Pécs	„	25	100-110	80-85	65-75	—	45	75-80	
Baja	„	23	104-117	82-97	—	52	—	36-37	
Mosony	„	28	125-175	115-140	88-95	65-72	47-55	72-84	
Miskolcz	„	27	130-135	114-120	90-95	62-63	41-42	63-65	
Uj Beese	„	29	125-135	—	120	—	55-60	45-50	60-65